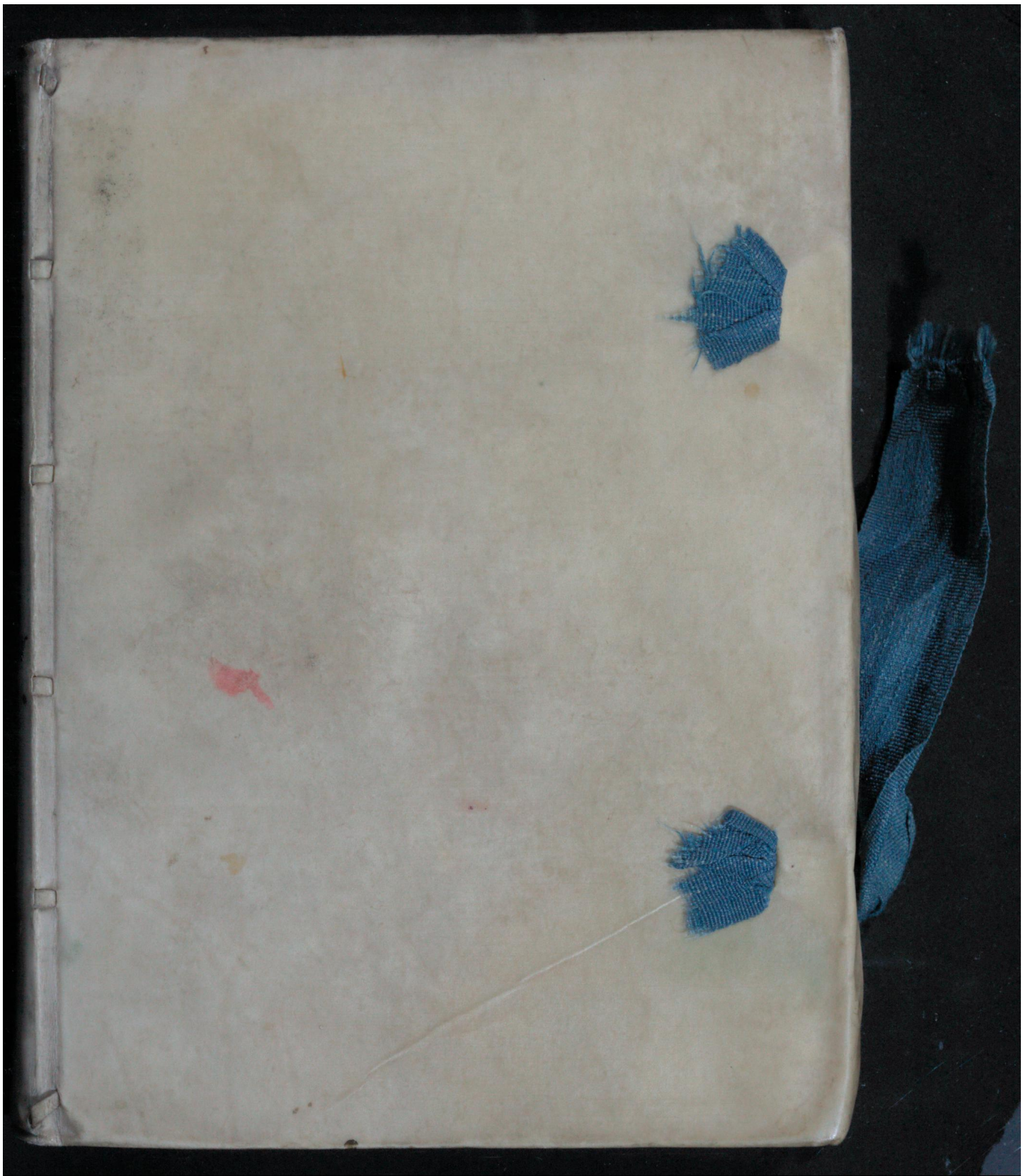

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [1]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [1]

PROPHETIEN,

Of voorseggingen der beyde Keyseren SEVERI en LEONIS, die beyde in Orienten geregeert hebben.

In de welcke het hem laet aensien, als of het Turckssche Rijck onder desen tegenwoordigen Sultan wel een eynde moght nemen.

Hier zijn by gevoeght eenighe andere voorseggingen van ghelijcken inhout ende sinne: Ende met vele kopere Figuren verciert.

t'AMSTERDAM,

Gedruckt by Broer Jansz, woonende op de Nieu-zijds Achterburgwal/ inde Silvere Kan. 1640.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

VOOR-REDEN,

Over de uytleggingheu en verklaringen der Prophetien, inde tegenwoordige Figuren voorgestelt,

Dat het eynde des Ottomanniſche Rijcks binnen Conſtantinopolen ſal zijn.

LEO *een Soon* Baſilii Macedonis, *en Keyſer tot Conſtantinopolen in Orienten, die tot beſchuttinghe van Bulgarien een ſwaren krijg tegens de Turcken gevoert heeft, dede deſe Prophetie, hy was een treffelijck en Hoog-geleert* Philoſophus, *en kondeuyt het geſterne te vele toekomende dinghen ſegghen, ja hy propheteerde van ſijn eygen Sone dat hy* Conſtantinus *Keyſer in Orienten werdē ſoude: ſoo was dies-halven deſe Prophetie ſoo in Figuren voorgheſtelt, als mede hare Grieckſche Spreucken inden* Xerolipho *wegh geleyt. Dit* Xeroliphus *is een plaets tot Conſtantinopolen geweeſt, welcken de Keyſer* Severus *inden Jare* Chriſti *twee hondert twaelf innam, daer toe ghedeputeert, datmen daer in propheteren ſoude van toekomende dingen.*

De vermaerde Grammaticus Priſcianus *ſchrijft, dat hy in Conſtantinopolen een Epigramma gheleſen heeft met Figuren, en ſtont tot Conſtantinopolen, inden* Xerolipho *in een ouden drievoetigen Tafel. Wat nu* Xeroliphus *geweſen zy, dat betuygt* Suidas, *daer hy ſeyt: dat eenige ſeggen, dat het de Godinne* Theunis *is; en dat die Tafel met drie voeten oock de Godinne* Theunis *zy geweeſt.* Tripus *ſoo* Lactantius Grammaticus *ſeyt, is een aert Lorberbooms, die drie wortelen heeft, en den God* Apollini *geheyliget, die drie Prophetiſche krachten heeft: De* Tripus *was de Tafel* Apollinis, *met de huyt der Slangen of des Worms* Phyto *over-togen. Soo iſt geen wonder dat tot Conſtantinopolen dit* Ora-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

culum *of de Propheten geweest zijn, terwijl men diergelijcke* Oracula *hier en daer gehadt heeft, ter selfder tijt als het* Oraculum Delphicum, Oraculum Thraſiæ, *en 't* Oraculum Dodoneum. *Op de selve wijse is dese des* Leonis *Prophetie inden* Xerolipho *bewaert of opgehouden geweest, en met vele Figuren of Epigrammaten verciert, die hier by gestelt zijn, en uyt de Griecksche Tale in Latijn overgeset, blijckt.*

Daer-en-boven soo heeft de Keyser Constantinus, *de Soon* Leonis, *een bysonder Boeck, dat diergelijcke en hoogh wichtighe saken tracteert, dat heeft hy sijn Nae-volger* Romano *ghelaten. Een* Egnatius Venetus *schrijft daer van in sijn tweede Boeck. Keyser* Constantinus *heeft sijn Soon* Romano *een Boeck na gelaten, daer in men de gantsche inhout des Orientaelschen of Griecschen gebiedts, ook alle Verbonteniſſen en Bont-genooten, en hoe sterck alle Vyanden des Keyserdoms zijn, sien kan. Dat selvighe Boeck hebben wy, seyt* Egnatius Venetus, *binnen Venetien, en bewaren dat in onse Librarie als een verborghen Schat, de wijl de selve Keyser vele dinghen daer in aengeroert heeft, die onse Stadt Venetien alleenlick aengaen. Dit alsoo zijnde, konnen die dingen in eenige korte begrippen voorgestelt werden, datmen de veranderingh des Orientaelschen Rijcks speuren kan: En verders hoe dat het ghebiedt van de Turcken daer na weder op de Griecken en Christenen vallen sal: Op dat alles dan voor den dagh kome, sullen de Figuren volgen.*

DE voorseggingheu vanden ondergangh des Turckschen Rijcx zijn alle met beeltenisse van Gedierten en andere Schepselen vertoont, en ons ter handen gheſtelt, en daer by eenige Epigrammata, die datelick onder de Beelden geſtelt werden: en daer nae de verklaringen der selver.

De

De eerſte Figuer.

Epigrammata van de eerſte Figuer.

A. Ghy ſult tuſſchen twee Raven en vliegende Vogelen verſcheurt worden.

B. Door de ghetogene Linien wert aengeſeyt de tijdt daer in het Patrimonium mede afgaen ſal. De Slanghe ſoude een ſpijſe der onbermhertige Ravens worden.

C. De zyde vande Slanghe die tegens den Middagh, dat is Zuyden, gekeert ſtaet, is ſwart, ja t'eenemael ſwart. De ooghen ſouden de Raven uytgeſteecken werden, om dat ſy haer ſchandigh en verachtelick gheſlacht uyt een ſtamme van den opgangh der Sonne hernam, ſoude hy ſelfs met de Stadt, door een onbermhertigh Bloet-badt verderven.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van d'eerſte Figuer.

DE beduydenis van de Slanghe is by d'Oude Romeynen altoos in groote reputatie gheweeſt / en by allen by-naeſt in eeren gehouden: by de Griecken en d'Egyptenaren is die in achtinghe ghebleven: Doch door de Slanghe verſtonden ſy den Godt Aſculapium Epidaurum: daerom hebben de Griecken door een gheſchilderde Slanghe haer heerſchappije willen beduyden / en die in haer Banieren altoos ghevoert / ghelijck de Romeynen / of die van 't Roomſche Rijck den Arent vertoonen / en de Turcken de Mane / die inde Baniere banden Grooten Heer ſtaet. Soo dat door deſe voorgeſtelde Slanghe het aenghevochten Griecks Gebiedt of Imperium te verſtaen is: 't welck nae de regeeringhe des Conſtantinopolitaenſche Keyſers Leonis / die Philoſophus toe-ghenaemt was / ſeer gheſcheurt en aen ſtucken ghetrocken wiert / ſoo wel van d'uytlandtſchen als van de Naeghebueren: 't ſelfde heeft ghevuert drie hondert en drie Jaren / namentlijck / vanden Jare nae Chriſti gheboorte neghen hondert en vijf / tot den Jare duyſent twee hondert en acht: in welcke tijdt / ſoo Ignatius deylt / dertigh Keyſeren zijn gheweeſt / namentlijck / ſoo men begint te tellen vanden Keyſer Levine / tot aen Murcifilum / den laetſten Grieckſchen Keyſer / in de derde veranderingh des Rijcks: Ick noeme dit de derde veranderingh / om dat d'eerſte veranderingh by de Griecken gheſchiet is / daer Alexander Magnus het ghebiedt in veranderde / drie hondert en ſes-en-twintigh Jaren voor Chriſti gheboorte. Ontrent de tijdt van twee hondert en vijf-en-dertigh Jaren nae de doot Philippi is de tweede veranderingh voor-gheballen / als de Romeynen regeerden / en Conſtantinus Magnus het Imperium tot Bizans ghelept / en de Stadt nae ſijnen naem Conſtantinopolen genaemt heeft. Dat ſelfde Roomſche Rijck / te gheljck Orienten en Occident in hebbende / ghevuerde tot den Keyſer Theodoſium. Nae die tijdt is het Roomſche Rijck verdeylt ghevvorden / en is het Orientaelſche ghebiedt den Keyſer Arcadio toeghevvijt gheweeſt: deſe verdeylinghe is gheſchiet inden Jare Chriſti drie hondert acht-en-tneghentigh: naer die tijdt heeftmen den Keyſer van Conſtantinopolen / Keyſer in Orienten; en die van Romen / Keyſer in Occidenten ghenaemt. Deſe hebben ten tijde der Gotten / die in 't Landt vielen en dat uptroyden / het Imperium in Vranckrijck verboert / en Karolo Magno ghegeven. Alſoo heeft tot aen de tijden Karoli Magni / in Orienten nae Theodoſium Juniorem / Keyſer Valentianus gheregeert / zijnde de derde van dien Naem. Nae de ſelvige Flavius Valerius Martianus / die

van

van 't Constantinopolitaensche Rijck een eynde ghemaeckt heeft. Naer Martianum quam Leo Primus / van gheboorte een Grieck zijnde / soo dat de veranderinghen der Roomsche Keyseren in Orienten / in Martiano gheeyndiget is: En heeft op dese wijse de derde veranderingh des gebiedts in 't Grieckschе bloet begonnen / te weten / in Leone Primo / ontrent den Jaere Jesu Christi vier hondert en tsestigh / en haer weder gheeyndighet nae de regeeringhe van vijf-en-twintigh Grieckschе Keyseren: namentlijck / door den Keyser Nicephorum / dat is / nae dat het Imperium in Vranckrijck overghedraghen is. Daer zijnder eenighe die anders ghevoelen / dat de derde mutatie / zijnde de Grieckschе / nae den Nicephoro door-ghevallen is / jae ghestreckt heeft tot Murcifilum / soo dat die gheweest is de tsestichste Imperator / in de welcke de veranderingh in't Grieckschе bloet gevallen is / en was in den selfden de Grieckschе Stamme t'eenemael uytgeroeyet.

Soo ist dat noch heden het Grieckschе ghebiedt met de Figuer des Slanghs uyt-ghebeeldt werdt / oock hoe langhe het dueren soude / en dat die sijn Ooghen van twee Voghelen uyt-gebeten soude werden. Midden tusschen twee Voghelen of vlieghende Raven soude die ghescheurt werden: Beduydet soo veel als tusschen twee vreemde Potentaten / die u sullen verdrijven: door de Raven werden de Egyptenaers verstaen: en die verdrijvingh soude smadelick wesen. Het Epigramma spreeckt: twee Raven sullen u verdrijven: en 't is alsoo ghebeurt: d'eene is Murcifilus gheweest / die het Grieckschе Rijck socht in te nemen / tot dien eynde versloegh hy den Jongen Keyser Alexium / maer hy wiert kortz daer naer van de Venetianen en Fransoysen ghevanghen / en nae Constantinopolen ghevoert / alwaer hy onbarmhertelijck ghehandelt wiert / en ellendighlijck in 't eynde stierf.

Als Murcifilus hem in de vlucht begaf / doen quam de tweede Raven / namentlijck / Balduinus de Graef in Vlaenderen / die het Rijck en de Staet in-nam / en wiert alsoo Keyser ghekoosen. Daer van is vreeder by Egnatium Venetum te lesen.

De twee-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De tweede Figuer.

Epigramma van de tweede Figuer.

A. Tweemael 3. De Vogel ſal een paert zijn, en een Cruys voeren, ſal wederom een paert werden, en een Hoorn hebben.

B. Het is het grootſte, en alleen Koningh onder de Vogelen, deſe ſal ſwaerlick het Rijck vanden Middag ontfangen, en ruſtẽ op het Paert met den Hoorn een dag langh.

C. Ghy zijt eenſaem, doch onder een dubbele naem: ghy zijt eenig, en d'eerſte met het ſwijgẽ der talen in volgende tijt, nadien ooc ghy dan ſelfs een goet deel des tijts beſteet, als ghy dan middel des Beelts des Cruys hebben ſult, wilt ghy heel ſtout en ſterck werden, en tot den krijg bereyden. O ghy geſlacht Bijze, in het eynde ſal de geleghentheyt des grooten naems, en der eeren, een goede winſt u daer van geven of procreren.

Ver-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de tweede Figuer.

DE Arent met het Cruys beduydet een nieuwe Keyſer/ namentlick/de voorghemelte Balduijn/ die inden Jare duyſent twee hondert en acht/door der Venetianen hulp/ en der Franſoyſen toedoen/in die Contrepe Keyſer ghewordẽ is: doch ſy hadden een accoort gemaeckt/ als de Franſoyſen een Wereltlick Hooft verkooſen / ſouden de Venetianen alſdan een Geeſtelick Hooft ſetten. De Franſoyſen kooſen den Balduijn/ van de Franſche Stamme geboren/ tot den Keyſer van Conſtantinopolen. De Venetianen ſtelde Thomam Mauracenum tot Patriarch van Conſtantinopolen. Deſe Figuer ſept den tijt des ſelvigen Imperii aen/ dat het onder een Wtlandiſche Stamme komẽ ſoude/en dit door de woorden tweemael dzie/of hy ſeggen wilde: Dubbel driemael/dat is/ ſes Keyſers ſullender in Imperio zijn / en ſullen in haer Baniers een Arent met een Cruys voeren: en 't is alſoo bevonden geweeſt/ blijckende by de opſtaende Vederen/die boven op den hals geſien en getelt worden: waer door ſes Keyſeren beteeckent worden/namentlick/Balduinus/Henricus/ Petrus Rubertus en Johannes Bzemius/ als Pooght met Balduijn ſoo eenige ſeggen: en die hem daer nae ſuccederen ſoude.

In het veers B. daer alſoo ſtaet: Ghy zijt de grootſte/ en alleen Koningh der Vogelen: Item/ghy zijt eenſaem: het ſchijnt dat hy ſeggen wil/ghy ſult de grootſte werden/ en alleen Koningh der Voghelen zijn / die der Griecken Heerſchappye wil innemen: maer als de middagh over ſal zijn/ dat is/ dan ſal 't een korte tijdt zijn / dat ghy met ruſt op het Paert ſult ſitten met den Hoorn/en 't is alſoo bevonden/ alſo den Arent in den Balduino de tweede ſijn eynde ghenomen heeft.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De derde Figuer.

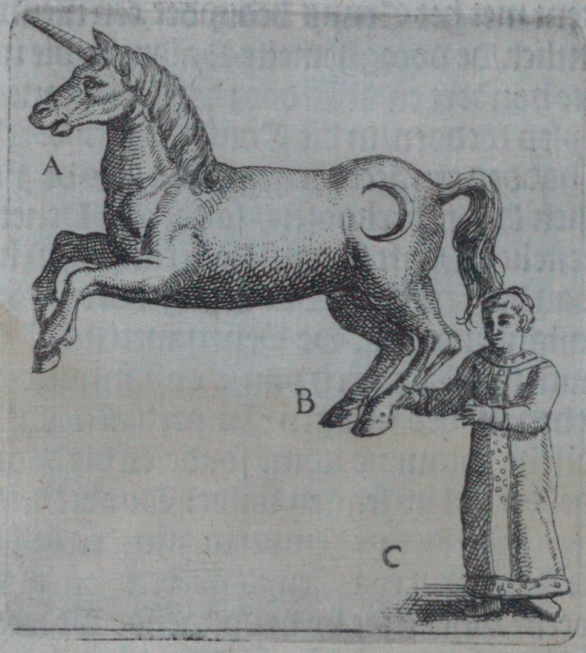

Epigramma van de derde Figuer.

A. Sultanus Mahumetes die ſal Conſtantinopolen veroveren.

B. Ghy ſult aen een Waterige Contreye vallen: en om dat ghy u niet verſiet, is het begin 't eynde des Hoorns.

C. Daer gaet een ghemeyne roep, ghy hebt ooren en ſchryet als een Paert, maer ghy hebt gheen luſt in den Toom: dat is, ghy houdet u niet in den Toom.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de derde Figuer.

HEt schijnt nae dien Griecklenlandt van d'uytlandtsche Heerschappije in den Balduino secundo ontlast was/ en een anderen Heerschap/ namentlijck/ den Michaelem Paleologum beguam / door het Roomsche Rijck/ namentlijck Alexium Angelum/ Theodorum Cascarum/ en Johannem Deplobatarium/dat het een nieuwe Bruyt/die door dat Maeghdeken op de Griecksche wijse gekleedet/bedupt wert/lijf ghen sonde: maer die vreught wierdt haestelijck van den middagh wegh ghenomen/van het Paert met den Hoorn / van 't welck het onderdruckt is gheweest. Dieshalven spreeckt het verssken B. tot de Jonckvrouwe / ghy sult in een waterighe Contreye vallen: Door de vochtighe en waterige Contreye wort haer beste geluck verstaen; gelijck of ghesept wiert: O Griecklenlandt/ dat haer soo verheft / ghy sult vallen als ghy in de beste tijdt van u regeeringhe sult zijn/ maer wetet dat daer in 't eynde en de beginne des Hoorns is / dat is/ dat daer in d'aenvangh des Hoorns is / en dat daer in de Heerschappije weder een eynde nemen sal. Want het eerste Paert/ dat de Hoorn zijn sal/dat wert in 't verssken A. gesept: Sultanus Mahometes die Constantinopolen veroveren sal: is soo veel te seggben/'t sal de Sultaen Mahomet zijn die 't Rijck sal innemen/ dat de Griecken in hadden: 't welck genomen wiert onder den Constantino Quinto Imperatore in Orienten, nae Michael Palealogo Viterbiense, inden Jare nae Christi gheboorte duysent vier hondert drie-en-vijftigh: en dat regiment der Sultanen sonde staen soo lange dat seven Mahometaensche Keyseren geregeert sonden hebben: Andere Historien seggben/ dat het Imperium komen sonde op de Mehumet / namentlijck der Ottomannen/ der Turcken/ en der Griecken: soo doch de Michael Paleologus den Andronicum nae hem gelaten heeft/ die twee Soonen / namentlijck den Colojannem en Emanuelem hadde / en verliet ock een Tutorem of Verwalter den Joannem Catacuzenum/ die sijn Dochter aen Colojanni tot een Vrou gaf: Daer nae ontstonter tweedracht tusschen Catacuzenum en sijn partije / soo dat hy hem selven Keyser maeckte. Colojannes strafte den Catacuzenum / dat hy hem in ballinghschap begeven moest/ en Griecklenlandt verlaten/ daer over hy in een Clooster ginck/ en wiert een Monnick. Dese Colojannes hadde een Soon Emanuel/ die nae sijns Vaders doodt regeerde/ en liet seven Sonen naer/Andronicum/Theodorum/ Constantinum/ Demetrium/ Tomam/ en Michaelem. Ter selver tijdt des Keysers Emanuelis gebiel het dat de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Turckſche Keyſer Mehemet van de Venetianen gheſlagen wiert / en daer naer weder een Vrede ghemaeckt wiert / dat ſijn Broeder Muſtaph hem met gewelt aengreep/die naemaels nae Solonicum vluchte: als dat Mehumet vernam/ verbolghde hy des Muſtaphe Krijghs-Oversten met een machtigh Heyr: dies halven ſchreef hy aen Emanuelem den Griecksſchen Keyſer/ daer op hem gheantwoort wiert dat ſy vrienden waren/ en dat hy den Muſtapham inde gevangeniſſe houden wilde/ als oock gheſchiede/ter tijdt toe dat Mahomet gheſtorven was. Door deſe handelingh/ en 't veraccordeert beſtant der Griecken/ is de liefde Mahomets tegens de Grieckken ſoo ſeer vermeerdert/ dat ſy malkanderen in alles te wille waren wat ſy van malkanderen begheerden. Hier door is Griecklandt in ſulcken goeden ſtandt en bloeyſel gheweeſt/ dat ſy als een nieuwe Brupt floreerde/ maer het nam een eynde als de Keyſer Emanuel en ſijn Soon het Rijck verdeylden / daer door naemaels het Ottomanniſche Huys toeghenomen en gewaſſen is geweeſt/en Grieckenlandt ginghdaer om onder. Nae het afſterven Emanuelis/ is de outſte Soon Johannes in de regeeringhe gekomen/ maer hoe nae hem Conſtantinus in een vrede regeeringhe was/en de Griecken een verbont met den Mahomet de tweede maeckten/ ſal blijcken dat het niet langhe en duerde/om dat de Keyſer Mahomet een hoveerdigh en nijdigh Man was/ weynigh ſijne verbontenisſen en woorden achtende: jae dat meer was/ hy ſtiet alle Pacta/ verdragen en accoorden om/ en bupten verbondt rechte hy een Block-huys/met namen Bogazator/op/ waer dat ſtont/dat hadde hem tot vyant/en verklaerde hem daer na openlijck een vyandt der Griecken/en begon het Landtſchap ontrent Conſtantinopolen te plagen/ en belegerde eyndelijck de Stadt met een groot Heyrlegher / veel ghewelts daer voor doende met Canon en andere Krijghs-Inſtrumenten/ en heeft de Stadt en de gantſche regeeringhe des ſelves/in den Jaere duyſent vier hondert vrie-en-vijftigh verovert. Deſe voorſz Keyſer Mehemet was een boos en bedrieghlijck Man / gantſch in ſijn woorden onbeſtandigh/trouloos en eerloos: Sijn ſpreeckwoordt plagh te zijn/ dat de Kooplupden/Negotianten/Handelaers/en Borgeren/als ghemeyne Lupden onder malkanderen / waren ſchuldigh malkanderen alle toeſeggínghen te onderhouden / maer de Koninghen/ Princen en Vorſten moghten met hare toeſeggínghen en pacta ſpeelen als de Kinderen met de Balle/om dat ſy door looſe en practijcke handelingen dickwils groote dinghen verkrijghen/en tot Staet komen. Hy was doortrapt en ſinrijck/ een groot vyandt der Chriſtenen.

De

De vierde Figuer.

Epigramma van de vierde Figuer.

A Sultanus Pazaites.

B. Dat ander Beeſt, en een eyndt des Aretotrophi, des Beers Suygh-moeder.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de vierde Figuer.

DE vierde Figuer beduydet de Succesſeur of Naervolgher Mehumets/ die geweest is Paierit: Derhalven de verſicul A. ſpreeckt: Sultaen Pazaites. Deſe nae dat hy in de regeeringe ſijns Vaders Rijck ghetreden was/ is dapper van vele Vorſten en Heeren ghequelt en aenghevochten gheweeſt. Als ſy alle saghen dat hy een vreedſaem en ruſt-lievende Vorſt was / hebben ſy haer ſoo opentlick teghens hem niet konnen opwerpen/of van hem ſcheyden: als de verjaeghden in Morea en Macedonia deden: die door hulpe Nicolai Zuppani en Johannis Cernovichij wederom ingeſet/ en tot haer voorige gehoorſaemheyt ghekeert zijn. Deſe beyde Provintien tot den afval ghebracht/ zijn met de beyde Vrouwen Hoofden beduydet / die in korte tijdt haer vryheyt behouden hebben.

Deſe Keyſer Pazaites / by ons Bajazet ghenaemt / is niet onbillick door een Figuer van een Os afghebeelt / om dat hy de Vrede alleſins geſocht heeft/ alſoo van natuer zijnde/dat hy gheen onluſt ſocht/heel vreedſaem van ghemoedt/ ſeer in de Philoſophie ervaren/ hy nam groot ghevallen in Averrois Boecken / die by ons ghelaten zijn: Is alſoo de Keyſer een Regent gheweeſt die een goeden name naergelaten heeft.

De

De vijfde Figuer.

Epigramma van de vijſde Figuer.

A. Een ander Beerinne, Schiniotrophus, dat is, een Suygh-moeder haerder Iongen, en gantſch en gaer deſſelvighe, byſonder dat ſy met verdunckelde Seugen beſet is.

B. Sultanus Selimus.

C. Nae d'opgangh der Sonnen ſetteden ſy hem ten beyden ſijden af, en deelden de Croon des gantſchen Rijcx.

D. Het wil hem een ongelegene tijdt toedragen, dat het van eenen uytterſten in den anderen uytterſten tijdt beſchreven wort.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de vijfde Figuer.

GElijck dooz het Beeldt van den Osse/ in de vierde Figuer/de natuer Bajazetis/des andere Constantinopolitaensche Keyſers/beweſen wert/alſo wert in deſe vijfde Figuer/de Beerinne met het Griffioens-hooft/ en met de aenhangende ſuygende Jongen/die Beeren zijn/ de natuer des Succeſſeurs of Naekomelinghs Bajazetis met name Sultanis Selimus / verſtaen. De ſelfde is t'eenemael alhier voozgebeelt alſoo hy ſelfs is genatureert gheweeſt/een bloetdozſtigh/ wzaeckgierigh/ tyranniſch Menſche / dat hy ſijn Bzoeders kinderen/ en vele ſijner bloet-verwanten / die hy achter-halen konde/omghebzacht heeft. En of wel hy ſijne eygene bloets een moozder was/ ja alle die in ſchzick ſtonden die hem of de ſijnen beſtonden / om dat hy alleen het Rijck ſonder naedencken beſitten ſoude. So heeftmen evenwel bevonden dat hy een Liefhebber van de Juſtitie / een hanthaver van Politijcke deughden / en vzoom in ſijn doen gheweeſt is/altoos wacker/ van groote couragie/ſtout/in eten en dzincken gantſch matigh : en als hy d'eene tocht vooz en d'ander na hadde/verminderdē ſijne krachten/ byſonder als hy in ſijn geſonthept geſlagen wiert/van de quellinge in ſijn Nieren / en daer by een Peſtilentiale Coozſe / dat hy ſtierf/ van 't welcke het vierde veerſjen ſpzeeckt: daer wil een ongelegene tijdt voozvallen ; gelijck of hy wilde ſeggen : dat even ter ſelfder tijdt/ als hy noch veel ſware tochten vooz hadde/ ſoude hem een ſware Lijfs ſwackheydt overkomen/ en dan ſijn moedt leggen/en ſijns levens een eynde krijgen.

De

De ſeſte Figuer.

Epigramma van de ſeſte Figuer.

A. Sultanus Solymannus.

B. Deſe Man met de Sickel en met de Rooſe, is nae de Beer, en trachtet nae hooge dingen.

C. Ghy Man met de Sickel, ick ſchryve u een tijt van drie Maenden voor, ghy hebt met den ſwaerde veel nieuwe Vruchten bedorven.

D. Ghy richtet in korte tijt op den Tempel der Goden: als ghy driemael drie Circulen in dijn leven beleeſt hebſt, en wel bedaecht zijt, ſoo maeckt u dan onder ter Helle, en later twee in 't leven.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringhe van de seste Figuer.

SElimus is soo een Bloedtdorstigh Tyran gheweest / dat als hy doodt was/en sijn Soon Solymannus na hem regeeren soude/ een yeder meynde datter een Wilde Leeuw/ Beer/ of Tygher op den Stoel quam / maer het bleeck anders / want hy scheen eerst een Lammeken te zijn/ soo inghetoghen was hy van weesen in sijn Jeught / maer hy bedroogh daer mede vele Menschen/ bysonder die van dat ongeluckigh Meeren-landt/die door dat Vrouwen Hooft beduydet werden : dan als sy meynden dat sy haer van het Jock der Tyrannijen ontleedight hadden/ sloeghen sy tot den Gazelle/die tegens den Solyman opstont/ als hy tegens sijne gegevene Trouwe en Eedt-plicht verhoopte de Heerschappije van Syrien te bekomen/maer hy wiert soo ghesiagen/dat het arm-saligh Meeren-landt noch veel ellendiger daer door wiert.

Solymannus is inder waerheyt een oprechte Roose gheweest/ de Figuer kan op de volghende wijse verstaen en uytghelept worden. Solymannus is een Keyser geweest/ die de Eer en Name heeft hebben willen/ als dat hy in sijn regeeringe is wijs en voorsichtigh geweest/en die sijn Circkel soo ghesiaghen heeft/ dat die sijn Succesſeur wesen soude/ dat die weynigh of niet by het Rijck te voeghen hadde/ als of hy alles gedaen hadde datter te doen was: alle Heerschappijen onder het sijne gebracht hebbende. De Roose is by de Egyptenaren altoos geduydet gheweest de Menschelijcke swackheyt en sterflijckheyt/en is een aenteckeninghe der Menschelijcke vergancklijcke goederen gheachtet. De Voor-ouderen hebben den verstorven Mensch altoos Roosen in de Handen gelept/en men stroyde die met andere Bloemen op de doode Lichamen en Begraeffenissen. Also beduydet oock hier in dese tegenwoordige Figuer de Roose een vergancklijck goet/ ghelijck het de Coninghe in handen heeft. Men kan het oock alsoo uytleggen/ dat die Enghel/ als in de Figuer te sien is/ 't eynde van syn Imperium gheprophyteert heeft.

In het derde beersken wert gheseydt: Ick schrijve u een tijdt van drie Maenden voor/ welck niet anders is of hy sepde/ daer sullen nae u tijt noch drie Keyseren zijn / en daer nae sal het Regiment der Ottomannen beginnen te verminderen.

De

De ſevende Figuer.

Epigramma van de ſevende Figuer.

A. Blabh Kalikos.

B. Hey, Hey: Ghy ellendighſte en arm-ſalige Stadt, die u jammerlick licht, jammerlick verderſt: dijn volck wil u een kleyne tijt in hebben, in u wil een groot bloetvergieten en moorden geſchieden: dijne Monarchie ſullen de Draken ſcheurẽ, ſy ſullen u vleeſch in kleyne ſtucken ſcheuren, en in den krijgh ſullen ſy met den ſwaerde van een wildt ongebondẽ volck by ontelbare menichten, by ſes, ſeven duyſent verſlaghen werden: dat ſullen alle luyden zijn die laſterigh handelen, met bloedt en moort beſprenghet, Eedt-brekers, Straetſchenders, en de Godlooſte diemen vindet: dit ſal het alderlaetſte licht zijn dat u voor d'oogen verſchijnen ſal.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De achtſte Figuer.

Epigramma van de achtſte Figuer.

A. Ton B Dpnonton O Tritos A.

B. Die den Schalck meeſterlick onder een Voſſen vel ſchuylen kondt, en met ghewelt aen u halen, als ghy oudt en verſtandigh wert, maer als ghy komen ſult by d'Eylanden Eptataulos, ſult ghy andere varen laten, die haer ſelfs onder malkanderen afgedreven hebben.

C. En O. des Bloetvergietens: ghy hebt de handen des Tochts genadigh uytgeſtreckt: ghy hebt dat Kranſken daer af tot den eynde des Scepters gebracht.

De

De negende Figuer.

Epigramma van de negende Figuer.

A. Wee, Wee, u, die de Seven Berghen in u beſluyt, wanneer het twintighſte Element met goede geluckwenſchinge in u Ringh-mueren inghenomen wert, dan ſullen dyne Overſten te gronde gaen, en in d'uytterſte ellende komen. Dit oordeel ſal met onbillickheyt toegaen.

B. De Hof-houdinghe tot Conſtantinopolen, en het Huys Conſtantini, Romen, Babylon, en die andere H. Stadt Syon, die ſullen oock drie hondert jaren ſtaen: uytghenomen den Icas, als ghy ſult Schatten verſamelen, en over alle andere heerſchen, die nae een Monarchie ſtaen, maer het overſte vyer ſal u gantſch en gaer verbranden, en ſal u Rijck te gronde drucken.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De thiende Figuer.

Epigramma van de thiende Figuer.

A. Ghy die het alderbeſte t'ſaemen vergadert, en ſtraft den arghſten Loon des ongherechtigheydts, ter tijdt als het middelſte ghefteernte ſwart licht geven ſal.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de vier voorgaende Figueren.

IN dese vier voorighe Figueren is d'ondergangh van het Ottomannische Huys ghepzefigureert : De sevende Figuer stelt de groote Stadt Constantinopolen open en grouwelijck gedestrueert : Daer op de veerse B. een klachte der destructie en verwoestinge doet: en de Keyserlijcke Stoel soude alsoo sonder Opper-hooft/Keyser/ofte Regent zijn/als in de negende Figuer te sien en te mercken is/ vertoonende een Setel die opgeschickt is/ en niemant daer plaets op heeft.

Wat verders gheschieden sal / beeldt de Letter A. inde negende Figuer upt/zijnde het Epigramma, en luydet alsoo: Wee, Wee, O Stadt die seven Berghen in u besluptet/wanneer dat twintighste Element met goede gheluckwenschinghe in dijn Ringh-muer inghenomen werdt: Dat is/Wee, Wee, u Stadt Constantinopolen / die seven Berghen in u beslupt / de Stadt Constantinopolis est Septicollis: dat is/ de Stadt Canstantinopolen heeft seven Berghen binnen sijne Vestinghen/en wiert Septicollis ghenoemt/ terwijl dat den Keyser Constantinus Magnus het Imperium Romanum derwaerts transfereerde/ en oock de selvighe Stadt in gelijcke Ordines / Ampten en quartieren / ghelijck het binnen Romen gheweest is / en noch men sien kan / daer mede seven Berghen in begrepen zijn/ ghedeylt heeft. Wanneer dat twintighste Element in u Ringhmueren of Vestinghen ghesien werdt: dat is de Letter Tau/ welcke Boeck-staven/nae het verstant van 't beelt/is een beduydingh van de Figuer des Cruys/en daerom zijn d'Inwoonderen des Stadts ghedwonghen en verwonnen gheweest/ en hebben haer op de vlucht begheven: het welck klaerlijck in de thiende Figuer blijckt/en in de veerse A. dupdelijck beschreven wort. Die het alderbeste t'samen vergadert/ en straft den arghsten Loon des onghereechtigheyts/ ter tijdt als dat middelste ghesternt swart licht sal schijnen/ dat is/ wanneer Christus teghens dese ongheloovigen hem tooznigh toonen sal.

De elfste

De elfste Figuer.

Epigramma van de elfste Figuer.

A. Dit zijn de Spreucken en woorden die d'Engel tegens de Keyser sal segghen.

B. Het sal schijnen als of hy doodt ware, en t'eenemael wegh : maer 't sal gheschieden, 't welck vele weten, dat als het niemant siet, sal hy op het onverdachtste uyt de slaep verweckt worden, en swaerlick de Scepter der Koningen veroveren.

C. De Voorbode onsichtbaer, die van niemant ghesien kan werden, sal driemael met grooter stemme roepen: Spoedighet u met haest heenen tot ondergangh vande Stadt die seven bergen in haer besluytet, ghy sult daer een groot vriendelick Man vinden, en mijnen goeden vrient, sonder den welcken ick niet sien en kan, voert dien in het Koninghlicke Huys.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de elfde Figuer.

NAedien de Keyſerlijcke Stoel ledigh gewoꝛden is/ ſoo ſpꝛeeckt d'Enghel in Epigrammate B: Het ſal ſchijnen als of hy doodt ware / en afgeloſt: 't is ſoo veel te ſeggen: Daer ſalder een zijn/die ſal ſchijnen gheliјck of hy t'eenemael wegh was / en van allen Menſchen afgheſondert/ welcke by velen bekent is/ al iſt dat ſy hem niet hebben geſien: dat is/vele die van hem hebben hooren ſegghen/ en gheſcheenen heeft t'eenemael verdweenen/die ſal uyt eenen diepen ſlaep verweckt woꝛden/en dat Koninghrijck van Griecklandt innemen.

Waer dat die/ die dien Scepter ſal aenvatten/ ghebonden ſal werden/ wijſt de Verſet C. aen/ daer hy ſpꝛeeckt: Een onverwacht Voꝛzbode ſal met grooter ſtemme roepen: Haeſtet u ſchieliјck tot den ondergangh des Stadts die ſeven Bergen beſlaet/etc. Hier af ſondemen vele dinghen op konnen mediteren/ en diepe hooghwichtighe ſpeculatien vatten/ maer het Verſet ſpꝛeeckt: Dat de Menſchen hem niet en kennen/ niet weten wie hy zy/en dat hy ſal weſen teghens den ondergangh der Sonnen/dat is/het Weſten/die ſeven Berghen in hem beſlupt/ en een bekent Menſche/ dat is/ een Catholicus of Chꝛiſt-gheloobige: en die ſal een goet Vꝛiendt zijn/die uyt een heel oudt en gantſch Edel geſlacht voꝛzt komt.

Deſen (ſpꝛeeckt de Hemelſche Voꝛzboode) ſoeckt in 't nedergaen van de Sonne/ dat is/in 't Weſten/en onder de groote Heeren/ en die is (gheliјck de Figuer ſeydt) die in een ſlape is / met een ſchoon en oudt ghedaen kleedt aenghetogen/by twee ghedierten van dꝛie geſtaltenisſen of weeſens/ſoeckt dien nae den nedergangh der Sonnen/en niet na den opgangh/ dat is/in't Oosten: in betrachtingh der ghelegentheden des Stadts/ dan daer en ſal het niet weſen dien men binden moet/geliјck voorens gheſeyt is; hy ſal in een diepen ruſt leggen/ geliјck of hy onder de levendighen niet ghereeckent was: dat is / hy ſal niet bekent weſen/ wchtans uyt een oudt Koninghliјcke geſlacht/ en uyt een verouderde Koninckliјcke Stamme kan hy ſijn oꝛſpꝛongh bewijſen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De twaelfde Figuer.

Epigramma van de twaelfde Figuer.

A. Die daer woont in de Steenrotzen, komt tot my ghy waerde Gaſt, laet af van dijn treuren, verlaet dat droevigh en boerſch leven, zijt niet meer eenſaem, leeft wederom ghy verſtorvene en gheplaeghde, laet u heldrigheydt en glans wederom voor den dagh komen.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de twaelfde Figuer.

HEt laet hem in deſe tegenwoordige Figuer aenſien/ dat die Man daer voorens af geſept wert begeert en ghe-ſocht wert. Daer wert gheſept: Siet de geplaeghde Stadt die Seven Bergen in haer beſluptet/ en wert tot de bedruckte Jonckvrouwen gheſeydt: Ghy die woont in Steenrotſen. Gelijck of hy wilde ſegghen: Komt tot my/ o ghy vreemde gaſt/ daer Seven Berghen in beſloten zijn/ en midden in de Steenrotſen gelegen/ dat is/ in deſe treurigen ſtaet/ leght af de Treur-kleederen/ vermijdet en vliedet van een eenſaem leven/ van wegen des Turckſche en Mahometiſche Jocks/ van welckes wille ghy in droefheyt gheleeft hebt/ en niet an-ders dan of ghy doot waert geweeſt: daer op noch verders geſept wort/ en de nieuwe Koningh beduydet wert.

Of wel de groote Stadt Conſtantinopolen bloot en naeckt/ en van haer Koningh ſchijnt t'eenemael berooft te zijn/ van wegens de geledene nederlage/ ſo ſal de Stadt even-wel uyt de duyſterniſſe wederom in 't licht komen/ welcke licht ſal gegeven worden van den Salighmaker Jeſu Chri-ſto, die ſelfs heeft geſept: Ick ben dat licht des Werelts.

Derhalven/ o ghy Stadt Conſtantinopolen/ de tijdt komt dat ghy wederom tot het Chriſten gheloove komt/ en het Mahometiſch/ Turcks/ en Godloos ghevoelen ſult af-werpen/ ghy ſult wederom helder en licht werden/ door de blinckende Sonne die over u ſal oprijſſen/ die ſal zijn onſe Verloſſer Jeſus Chriſtus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De derthiende Figuer.

Epigramma van de derthiende Figuer.

A. Siet hier dien Menſche uyt den verborghen Stamme; die ſoo vele ontelbare Jaren zijn ſal: hy is naeckt uyt een Venſter of doncker Graf voort gekomen, beginnet, en komt voor den dagh. Hy is een recht even-beelt des levens. Het licht der lichten, dat noyt ſal uytgebluſt werden.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringe van de derthiende Figuer.

DE beduydenisse deses Figuers staet in het verset A. Siet wederom den Mensche die als nieu is/ die sijn geslacht van der O. Constantinopolen herbattet / doch het is veel by naest ontelbare Jaren verborgen geweest : dat is/ al-hoe-wel hy sijn geslacht by den Stamme/ en in de ghelederen van vele hondert Jaren bewijsen kan/ hoe sal suler geloof konnen gegeven werden ? Hoe sal hy van de Volckeren des Landts daer voor gehouden konnen werden? Also men van hem gantsch niet gheweten heeft : Hy komt bloot en naeckt upt het graf : dat is/ hy komt van een oudt geslacht wederom tot een nieuwe regeeringe of Rijcx administratie/ na dien hy in sijn langh leven dapper wil uytsteecken/ en dan sal hy wel kenbaer of ruchtbaer worden/ also daer vele van soo een Koninghlicke Stamme overigh zijn/ ja so veel Volckeren daer af ghesproten / door de gantsche werelt verstropt zijn/ soo is nochtans diergelijcke niet een opgeweckt tot een ander leven / dat is / tot den voorighen en ouden staet/ in de welcke hy een tijdt langh te vooren gestaen heeft : nu sal hy wederom bekent worden/ en weder bloeyen na den besten en waerachtigen wijse des Levens/ dat is/ in de overste stant en heerschinge eens Konings en Keysers. En also die Mensche upt een oude Stamme van den ondergangh des Sons wesen sal/ soudemen eenighsins konnen dencken of presumeren dat 't Huys van Oostenrijck daer mede gedupdet wert/ welcke Voorsten nae de ghelegenthept van Constantinopolen ten Westen leggen : maer dit laetste is geen Prophetisch gevoelen/ alleenlick ghesproken by gissinge/ volgens de ghelegenthept des Stadts/ en der contrepen des Werelts.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De veerthiende Figuer.

Epigramma van de veerthiende Figuer.

A. De Wolf die het Schaep verſlinden wil, werr van de Harder doot geſlagen.

B. Alſoo ſal hy verlieſen dat hy hadde in ghenomen.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringhe van de veerthiende Figuer.

WT de voorgaende Beeltenissen/ als mede uyt de teghenwoordighe Figuere/ ist oogenschijnlick te sien dat d'ondergangh van het Ottomannische Huys voor handen is: 't kan mede uyt de seste Figure by het verset C. wel geraemt werden/ alwaer staet: Ick schrijve u een tijt van drie Maenden voor. Door die drie Maenden sullen wy verstaen de drie Keyseren die na Solimanno sullen regeeren. Dese zijn nu geweest Selimus, Amurathes, en Mechemetes, die deser tijdt die drie Maenden ghepasseert hebben/ soo dat sedert of nae haer regeeringe het Turckſche Rijck moet afnemen en verminderen: dat is/ in sulcken staet niet blyven als de voorige geweest zijn/ maer metter tijdt kleynder worden.

In het verset A. staet dupdelick: De Wolf die het Schaep verslinden wil/ wert van den Herder doot ghesla ghen. De Turckſche Keyser werdt met recht van de Chrijstenen een Wolf genaemt/ alsoo sy als Schapen/ die hem nopt eenigh quaet gedaen hebben/ van hem op de Wolfſche wijse getracteert werden/ en hy niet rustet voor dat hy haer verslonden heeft: Mechmetes hadde in 't beginsel sijns regeerings in Sevenbergen en Hongaren veel nederlagē/ die op sijn Oversten vielen en verslagen wierden: dien smaet konde hy niet dulden/ alsoo die in den eersten Jare sijns regeeringhs ghe-schiede/ daerom dede hy een machtigh Volck en een groot Heyr vergaderen/ soo wel te Water als te Lande/ gelijck een grimmende Wolf ontsteecken/ om de Chrijstenen die hem keerden te verslinden/ maer de Harder die den Staf draeght heeft hem doot geslagen/ sijn Kaecken vernielende/ en Klauwen korrtende.

De Har-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De Harder komende en vindende den Stoel ledigh staen/ sal weder eenen Mensch vinden/die hy in groote macht weder op den Stoel setten sal/ al ist dat het schijnt datter noch gheen voor handen is/en die het zijn sal/moet van een overout Koninghlijck geslacht zijn/ gelijck in 't lange in 't voorgaende verklaert is.

Volght het ander verset B. Hy sal verliesen dat hy eenmael ingenomen heeft.

Wt dese woorden blijckt klaerlick het eynde van het Ottomannische Huys: Die Constantinopolen heeft ingenomen / is Alechmetes gheweest / daer is een Mechmetes nae hem gekomen/die oock der Turcken Keyser is gheweest/ in den eenen ist Rijck groot gheworden/ onder den anderen ist Rijck weder begonnen af te nemen : 't selfde is mede in de derde Figuer dupdelick genoegh afgebeelt/doch wat dupsterer als alhier / daer in van den Mechmete die Constantinopolen innemen soude/also gesept wiert: In die sal het beginsel en het eynde der Regeeringe zijn: soo datmen klaerlick te voren weet en sien kan/ in wie/en om wat redenen dat onder Mechmete 't Rijck sal beginnen te verminderen.

Hierom was het nuttelick voor den Christendom / dat sy onder malkanderen haer twee-spalt en twist af-deden / en haer macht t'samen voeghden/ om den Wolf in Orienten door den Heylant en onsen Salighmaker Jesum Christum/ den oprechten Herder/te jagen/ vernielen/en soo uytroepen/ dat de rechte Schaep-stalle Christi bevrijdet / en de Weyde vryelick gebruyckt moght werden : maer het schijnt dat de lepdige Satan daer toe noch al te veel middelen heeft/ om de gemoederen der Christenen op te hitsen/ dat sy niet op sulcr/ maer om de Schaep-stal Christi selfs uyt te roepen mediteren: het welcke de lieve Godt gelieve te modereren/ dat haer eenparige macht elders gebruyckt mach werden.

De

De vijfthiende Figuer.

Epigramma van de vijfthiende Figuer.

A. De ſpreucke des Engels tot den Keyſer.

B. Neemt af dit Huys en verſuymt niet lange. O oude Grijſe, alderbeſte, aldergoetſte Keyſer, neemt dit Rijc aen, en blijſt daer beſtendigh in tot den eynde, ghy ſult een Heerſcher van een ſchoon Rijck weſen, laet u dat doch niet weder afnemen, daer zijn in vorighe tijden vele plaetſen door twiſt en tweedracht der Chriſtenen haer afgenomen: wilt u daer toe nu voegen, alſoo het dy van boven beſcheert, dat is, toe-geleyt is.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

De ſeſthiende Figuer.

Epigramma van de ſeſthiende Figuer.

A. De ſpreuck van de Patriarch tot den Keyſer.

B. Ghy hebt in hooge eere een heerlicke en hooghe Staet des levens bekomen Ghy zijt geluckigh geworden door dijne eygene deugt, de genade des ſelves van boven krygende: Ghy zijt d'alderbeſte, dit is dy niet door liſt of bedrogh toegekomen, ghy ſult de wangunſt voorkomen, u ongeluck ſult ghy prejudiceren, ghy ſult niet in dwalingen omtrecken ſonder een gewiſſen Zetel, maer u Stoel ſal vaſt ſtaen, die u van Gode beſcheert is.

Verkla-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Verklaringhe van de twee laetste Figueren.

IN de vijfthiende Figuere staet een Enghel / die een Keyserlijcke Kroone in sijn handen heeft / die een Persoon van een inghebogen herte ghegeven sal werden / die dat wesen sal / moeten de bynghevoeghde woorden van de versicule B. toe-geeygent werden. Neemt af dit Huys / en versuymt niet langhe : O oude Grijsaert / ghy alderbeste en goetste Keyser / neemt aen dat Rijck / en blijft bestandigh tot aen het eynde / en ghy sult een Heerscher of Regeerder van een schoon Rijck wesen / laet de tijdt u niet af-schricken / vreest niet dat ghy voor ooghen siet / dit Rijck is voor u alleen verordineert.

In de sesthiende Figure sietmen een ghekroonde Keyser / aldaer van de Patriarch van Constantinopolen ghestelt na den aert der Griecken met een Priesterlick kleet behanghen of verciert. Dese Patriarch spreeckt den Keyser aen met sulcke woorden als in het versicul B. staen / te weten : Ghy hebt eenen heerlijcken en wijtluftighen Staet in u leven bekomen.

Prophetie der Mahometanen of der Turcken.

DE Mahometanen of de Turcken hebben veelderhande Prophetien of voorseggingen wegens hare standt des Rijcx/ maer sy houden gene in soo grooten eere als desen/ in de welcke veel van hare Tochten en victorien/ en ten laetsten haer ondergangh begrepen is: Dewijl sy dan bevonden hebben dat alle de voorige voorseggingen/ volgens het voorgeven/ gevolght zijn/ en geenighe gefailgeert/ soo houtmen voor gewis en waer/ dat alle d'andere mede sonder faute sullen succederen / met redenen zijn sy daer in beducht: en als sy dese Prophetie lesen schreyen sy meest alle dapper: soo veel als my aengaet / van het toekomende derf ick niet veel segghen; maer mijn lust is van herten dat sulcx alles soude moghen volvoert werden/ gelijck de voorige waerseggingh en gheschiet zijn/ en dat de selfde Propheet tot voordeel van de Christenen soo mach bestaen / als hy int voorige bestaen heeft. Balaam was een waerachtigh Propheet/ nochtans niet uyt Israel: alsoo hebben onder de ongheloovigen vele wijse Vrouwen/ Sybillæ genaemt/ bevonden geweest: so kan het mede wel zijn dat buyten de Christenheyt Luyden gevonden werden die een waerseggenden geest hebben/ en soude niet geerne het tegendeel bestrijden/ alsoo men bevonden heeft datter vele dinghen soo toeghedragen hebben/ als van menschelijcke persoonen te vooren gesproken was: dies ghewenscht wiert dat het naevolgende alsoo moght gevallen als het voorige/ om dat het onse algemeene partije tegens gaet/ en de waerheyt in alles bevonden mach werden.

Op dat dan de goetwillige Leser niet met fabelkens of ydele verwachtingh opghehouden werde/ sal de voorsz Prophetie soo die van woordt tot woordt luydet van my gestelt werden/ en dat eerst in de Turcksche/ en daer nae in de Latijnsche Tale / en volghens in Duytsch / op dat een yeder sien mach wat die in-hout. Daer nae salmen die van woordt tot woordt uytlegghen / soo sal de rechte gront van dese volkomene Prophetie ghetroffen konnen werden/ en elck Christen sijn vermaeck daer in nemen.

Volght de Prophetie in de rechte Turcsche Tale.

PAtissahomoz gelur, ciaferun memleketi alur keuzul al mai alur, Kapzeiler, iediyladegh Giaur Keleci csikmasse, on iki yladegh onlarum begligheder: Kufi inpar, baghidiker, babesai baghler, oglikeziolur on iki yldenssora Christian on Keleci efikar, ol Turck geressine tuskure.

Wtleg-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Wtleggınghe van deſe Prophetie in de Latijnſche Tale.

VEniet Imperator noſter, capiet regnum Principis infidelis, capiet etiam pomum rubrum, & in ſuam poteſtatem rediget, quod ſi uſque ad ſeptimum annum enſis Chriſtianis non fuerit ablatus, erit ipſorum Dominus uſque ad duodecimum annum, domos ædificabit, plantabit vineas, hortos ſepibus circumdabit, filios generabit: poſt duodecimum annum, & poſtquam pomum rubeum in ſuam poteſtatem redegerit, apparebit enſis Chriſtianorum, qui Turcam fugabit.

Wtleggınghe van deſe Prophetie in de Duptſche Tale.

ONſe Keyſer ſal komen/en het Rijck van een ongeloovige Vorſt innemen/en ſal oock den Rooden Appel in ſijn macht krijgen en overweldigen: ſoo tot den ſevenden Jare de Chriſtenen het Sweert niet ontoghen wert/ ſal hy haer Heer zijn tot den twaelfſten Jare/en Huyſen bouwen/ Wijngaerden planten/ Boomgaerden met heyningen om trecken/ en Kinderen teelen. Na den twaelfſten Jare/als hy den rooden Appel onder ſijn gewelt gebracht heeft/ ſal der Chriſtenē Swaert hem ſien laten/en de Turcken verjaeght werden.

Volght de verklaringhe van de Turckſche Prophetie van woort tot woort.

PAtiſſahomoz, is een woordt 't welcke beduydet eenighe dignitept of waerdighepdt van een Perſoon hooghes Standts/ wert t'ſamen gheſtelt met een Pronomine pluralis numeri, en is in de Duptſche Tale ſoo veel te ſeggen/als/ Onſe Keyſer/of/ Onſe Koningh. De Turcken pleghen den Roomſchen Keyſer/ en andere Vorſten die in de Chriſtenhepdt zijn/ te noemen Vrum Patiſſah, dat is/ Roomſche Keyſer: en Vngruz Patiſſah, dat is/ Hongherſche Koningh: en Frenk Patiſſah, dat is/ Franſche Koningh/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

of de Keyser van Vranckrijck. Soo dat andere Heeren of Vorsten van kleynder staet of dignitept niet toe-gheeygent wort/ 't zy in 't Keysers Hof of andere plaetsen des Rijcks/alleenlick die van Keyserlijcken of Koninglijcken staet toe gheappropieert. Sy noemen den Keyser van Persien alte-met met dien naem mede/ al-hoe-wel de naem Sultaen haer ghebruyckelickst is / soo veel als een Vorst beduydende / en sy segghen Sahi Sultan Zmail:. de Keysers van Persien name was doens Ismael.

Gelur, is een Verbum, soo veel te seggen/als/hy sal komen.

Siaferun, is een Nomen, en is soo veel te segghen als ongeloovigh. Dit plagh den naem aller Christenen te zijn: Om 't selfde te beteeckenen hebben sy vele andere namen daer sy de Christenen mede noemen / als daer is Giaur, of Kaur, dat is so veel als een Christen: Giauler of Kauler zijn vele Christenen. Siafer, of Cfiafer, soo daer niet by en is/ zijnde pluralis numeri, beduydet vele Volckeren: en alsoo in de Text staet Cfiaferun, of Siaferun, soo ist een Genitivus, van wegen des Syllabe Vn. Siafer, is in Nominativo een ongeloobige: Siaferun, is/des ongeloobiges/ ghelijck of men seyde/des ongeloobige Koninghs.

Memleket, is op de Turckische wijse te segghen een Rijck: daer zijn by haer veel naemen of woorden die een Rijck beduyden / als daer is Istan: daerom als sy des Spaensche of Franssche Koninghs Rijcks gedencken/ seggen sy Frankistan, 't welck soo wel der Italianen als der Spaensschen of Franschen Koninghrijcken beduydet.

Frank, beduydet eenigh Mensche die ergens in een Landt gebooren is: een Frank Giaur, is soo veel te segghen/ als een Italiaensche/ Franssche/of Spaensche Christen. Als sy Grieckenlandt noemen willen/ soo veranderen sy dat woordt/en segghen/Vrun Elij, dat is Græcia, en niet Vrun Istan, dat Grieckische Rijck. Sy pleghen al-te-met wel t'samen te setten Vrun Memleket, en daer mede verstaen sy dat gantsche Grieckische ghebiedt of Imperium: het woort in hem selfs beduydet de selfde Volckeren in 't ghebiedt/en niet soo seer het Koninghrijck.

Alur, is een Verbum, is soo veel te seggen/als hy sal innemen.

Keuzulalmai, is een Nomen, beduydet een verrotten Appel/ het woordt Keüzul, is de roode verwe / en Alma is een Appel: nu segghen sy/ de Appel dat is de grootste en machtighste Rijcks-stadt. Het draeght hem oock daer toe/dat de Gheleerden of Wijsen daer af disputeren/maer eenighe segghen dat het Constantinopolen zy/ 't welck op dese tweederleye wijsen by haer Gheleerden en Boecken gheschreven wordt / als Keuzul Almai, ende Vrum Papai, dat is/ De rotten Appel. By de Grieckische Prelaten of de Patriarchen beduydet Vrum een Grieck. In voortijden was gantsch Grieckenlandt onder het Roomsche Rijck / en dit woordt is door het stellen van het Boeck-staeven de V. wat verualscht / en de O. is in een V. verandert: Soo ghy van dit woort Vrum, den eersten Letter V. wegh doet/en den middelsten V. in een O. verandert/ soo blijft het Rom: daer af zijn vele van meyninge dat het dat Constantinopolitaensche ghebiedt

biedt beduydet. Maer dit onderſcheyt willen wy ter rechter plaets beter verklaren.

Kayzeiler, is een Verbum, beduydet onderdrucken/ of/ onder 't Jock des dienſtbaerheyts brenghen/ ſoo iſt dat niemant twijfelt of Tyrannije is een deerlijcke en erbarmlijcke onderdruckinge/ als die wel bevroeven die onder pemants commandement staen/ byſonder die/ die onder den tribuyt staen/ als de Griecken/ Armeniers/ en de Thraciers.

Iedi Iladegh, is te ſeggen/ het ſevende Jaer/ nae dat de voorſeyde plaets of 't voorgemelte Rijck ingenomen is.

Giaur, Kéleci, Clicmaſſe, dat is/ Soo het Swaert der ongheloovighen hem niet laet sien/ en het niet en verheft. Hy hout het daer voor/ dat deſe Prophetie ſeven Jaren in 't gewelt der Chriſtenen zijn ſoude/ en ſoo ſy met een ghemoet en gemeynder kracht de Turck wilden aengrijpen/ ſouden ſy ſonder twijfel de Victorie behouden: ſoo dat niet geſchiet/ ſoude de naelatinghe daer oorſaeck af zijn/ dan ſouden ſy onder malkanderen strijden/ en ſoo den Turck gelegenthey gheven om grooter te worden.

O niki Vledeg: dat is/ tot den twaelfſten Jare toe.

On Larum Begli Gheder, dat is/ ſal over d'ongeloovighe heerſchen: dewijl dan nae den ſevenden en den twaelfſten Jare/ nae de veroveringh van Conſtantinopolen/ der Chriſtenen Swaert haer pets afghenomen heeft/ dat meer als hondert Jaren verloopen is/ ſoo ſeggen ſy/ dat voor den rooden Appel een andere groote Stadt des Rijcks te verſtaen is: maer onder de Jaren is wat byſonders verborgen. Dan ſoo in de H. Schriftuere een Weeck van ſeven Daghen/ ſeven Jaren beduydet/ wat willen wy dan voor een Jaer in de Reeckeninghe ſtellen. Daer zijnder etlijcke onder/ die noemen een Jaer voor een Jubel-Jaer/ dat vijftigh Jaer plach in te houden: andere reeckenen elck Jaer voor hondert Jaren: Soo iſt dat de Oraculen of Prophetien niet recht verſtaen worden voor dat de tijdt verloopen is/ om datter eenighe gevonden werden die elck Prophetiſch Jaer voor drie hondert ſes-en-tſeſtigh Jaer getelt hebben: als nu de tijdt verloopen is/ dat alle deſe dinghen volbracht zijn/ ſullen wy helderder dan de Sonne d'openbaringe deſer dingen weten en ſien.

Eufij, Apar. Dat is/ hy ſal een Huys bouwen/ voor deſe opbouwinghe des Huyſes ſalmen verſtaen/ dat Mahomet een Tempel ſal inwijen en heyligen/ gheljck hy alle Kercken in Aſien beſmet heeft: gheljck ock de Chriſtenen tot aen Jeruſalem toe haer Godtſ-huyſen ghehadt hebben/ die alle wegh ghenomen zijn. 't Selfde is mede gheſchiet in vele ghedeelten van Europa/ namentlick/ in Griecken landt/ in Thracien/ tot aen Oſtenrijck/ en vaſt voor gantſch Hungarijen/ Weenen/ en Dalmatien.

Baghij, Diker, dat is/ hy ſal een Wijn-bergh planten: daer voor is te verſtaen dat hy een nieuwe Stadt beſitten ſal/ om dat de Volckeren dier Landen sien ſullen ſijn Rijck vermeerderen.

Bahſcay, dat is/ de Thuynen/ of de ſelfde geplante Wijnbergh: Baglar, dat is/ hy ſal bevredigen/ of omheyninghen: daer mede willen ſy verſtaen dat hy

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

dat hy van alle kanten nieuwe Provintien soude in-nemen en bevestigen/ soo dat die hem swaerlick weder af te nemen souden zijn. Soo dat te verwonderen is/dat hy nae soo veel Jaren tsedert dat hy aenghevangen heeft te woeden en alles te verscheuren / dat hy sijn Landt soo bevestight heeft/ dat wy niet een Dorp hem hebben konnen af-nemen.

Oglur, Kezi, Olur: dat is/Hy sal een Soon en een Dochter hebben: aen dit quartier werdt verstaen / door het Kinderen teelen het vermeeren des Mahometische Gheslachts: 't is kennelick dat de Turcken soo Volckrijck gworden zijn als sy oock honden/ soo ist mede dat het lichtelick ghebeuren kan dat sy wederom verstoort en te gronde gaen sullen.

On Iki Yldensora, dat is/nae de twaelf Jaren.

Christianon, dat is/de Christenen.

Kelech, dat is/een Swaert.

Efikar, dat is/sal hem sien laten. Van dit woort werter onder de Gheleerden ghedisputeert / of dat Swaert door het welcke de Christenen hare vryheydt weder bekomen/ en haer aen de Mahometanen wreecken sullen/ een groote Koningh van de Christenheydt wesen sal/ die met een ontelbare hoop Krijgsvolcks dat gantsche Imperium en alle het Turckische gebiedt onder hem brenghen sal. Of/datter een Christen Prophect komen sal/die door sijner Leer de Mahometanen tot het Christelycke gheloove brengen sal: soo dat dese laetste woorden van de Prophetie van de Turcken met sware suchten gelesen worden: de Jonge gesellen schreyen daer over/en de Vrouwen toonen haer droevigh als sy dese woorden verstaen.

Turki, dat is/de Turckische Keyser selfs/soo die in de Regeringe is.

Geressine, dat is/ daer hy van daen ghekomen is/ derwaerts wert hy in de vlucht gheslagen/ soo dat hy tot in Bithinien vluchten sal/van waer hy eerst gekomen is: Of/tot in Scythien/daer sijn geslacht is.

Tuskure, dat is/ hy wert verdreven en gheslagen: Daer met men niet merckt van waer 't selbige Sweert der Christenen komen sal/ dat wraeck over de Turcken nemen sal/of waer van daen het sijn oorsprongh sal hebben: soo ist oock dat de Turcken verbieden alle de Christenen gheweer te dragen/of eenige Wapenen: en als het valt dat de Christenen haer geloove versaken/soo houden de Turcken haer een langhe tijdt daer/ en evenwel dragende het Euangelium Johannis in het eerste beginsel by haer/beginnende In principio erat verbum, &c. en dat is in de Griechsche sprake ghescheven/daer voor houdende/ dat sy daer door voor alle ongeval beschermt mogen zijn: en soo vast daer op gaen/ als of sy een vaste Wagenburgh of Walle om haer hadden / alsulcke dinghen werden in haer spraeck Hamalij genaemt.

Mechme-

Mechmetis Prophetie, des Propheets der Saraceenſche Turcken.

DE Heere Jeſus Chriſtus heeft tzedert de tijdt ſijns verſchijninghs ſoo mildelick beſtelt/ dat die in hem geloofden lange tijt te voren van toecomende dingen heeft willen verwittigen en waerſchouwen: mede dat ſy hem voor den rechten waerachtigen Godt en Heer in aller noot erkennen en aenroepen ſouden: Soo iſt dat vele Boecken des H. Schrifts in 't Oude Teſtament ons ghetuygen/ daer in de Propheten alles dat de Joden in toecomende weder varen ſoude/ klaerlick te voren geſept hebben: Alſo is daer nae de Chriſtenheydt van den beginne der Chriſtelijcke Kercken/ door d'Openbaringe S. Johannis in Pathmo/ van alle toecomende dingen tot den eynde des Werelts toe verwittight/ als by een yeder bekent is. Daer-en-boven zijnder noch vele andere voorſeggingen/ die de Chriſtenen ſonder naelaten gewaerſchout hebben/ datter niet dat gheſchieden ſoude/ of 't is de Chriſtenen/ of die van de Kercke Chriſti ontdeckt/ door ſonderlinge Propheten of Scribenten die haer ſulcx ontdeckt hebben.

Ick wil hier ſwijghen van de Propheterſche Sibyllen/ wie zijn niet bekent de voorſeggynghen S. Joachimi, Mechtildis, Brigittæ, Vincentii, Anſſelmi, en andere meer: Soo dat het hier by niet alleenlick ghebleven is/ maer daer is bevonden dat Godt Almachtigh vele toecomende dinghen door d'ongeloovige hare vyanden te voren aenghedient heeft: als men bevinden kan in de leugenachtighe Prophetie des groote geachte Propheets Mahomets, in de welcke hy ſpreeckt van de ſaken en welſtant ſijns Rijcx/ en hoe dat geſtabileert of beveſtight ſal werden: Soo iſt waerachtigh bevonden in de punten van de Succeſſie en den voortgangh deſes Rijcx/ ſoo veel ſijne aengenomen Leere belanget/ datmen daer in oock vindet de tijdt wanneer deſſelfs ondergangh ſal zijn.

Eenige Autheuren ſchrijven dat Mahumetes een waerſeggenden Geeſt heeft gehadt: andere ſeggben dat hy in ſijn Herſſenen getroffen was/ vele verklaren dat hy Maenſuchtigh gheweeſt zy: maer de meyninge eeniger verſtandigen is/ dat hy een ſonderlinghen Geeſt by hem ghehadt heeft/ die upt Sol gheboren zy/ en daer door mede met een Prophetiſchen Geeſt begaeſt/ zijnde een Saedt des Duyvels/ door het welcke hy in een groot aenſien gekomen/ en tot een hooge ſtaet op-geklommen is: d'Eerſte voet tot hooge dignitepten/ is gheweeſt het Houwelick met de machtige Weduwe Vrouwe/ van de welcke te voren gheſprooken is/ niet ghedenckende ſijns vorige ſtaets/ dat hy een Knecht of Kameelen voeder gheweeſt zy: maer door hulpe ſijns Geeſts die hy by hem ghehadt heeft/ begonnen van ſeltſame en verſchepdene dingen te Prophéteren: en daer na door d'inſtructie en hulp des Neſtoriaenſche Ketters Sergii, een ſtelder der Wetten gewoorden/ en heeft ſijnen Alcoraen geſmedet: Hy heeft gheweten (doch door Gods tor-latinge) dat die ſijne Wetten binnen de duyſent Jaren dapper ſouden

toe-nemen/ maer als de twee duysent Jaren om souden zijn/ dan souden sijne Mahometanen so swack werden/ dat van wegen der Wetten/ door het afsterven eens Konings die niet langer gehanthaeft konden werden.

Derhalven nae dien wy sien dat de vorighe Keyseren van Turckijen in de verloopene tijden in Hungarijen en meest in Sevenbergen groote schade en neerlaghen ghehadt hebben/ en dat die tijdt voor duysent Jaren van Mahomet selfs gheprophetеert zy/ en noch meer naedert/ soo kan men niet anders gissen als dat het Ottomannische Imperium hem tot een eynde schickt. Op datmen sulcx best verstae/ willen wy betogen hoemen 't getal van duysent Jaren sal vinden.

d'Africaners beginnen hen Jaer haerder Hegiræ nae Christi gheboorte vijf hondert een-en-tnegentigh : de Propheet Mahomet is in 't selvighe Jaer geboren/alsoo dat nae der Africaneren Hegira duysent Jaren van de geboorte Mahometis haer eyndigen in den Jare duysent vijf hondert een-en-tnegentigh/ en doens heeft Mahomets Leere/ Volck/en Regeeringe begonnen te verminderen.

Maer Alphonsus in sijne Astrologicis begint den Hegiram niet als d'Africaners/ van den Jare in de welcke Mahometis gheboren zy/ dat is/ vijf hondert een-en-tnegentigh/ maer van den Jare Christi ses hondert een-en-twintigh : dan hy meynt dat de Mahumetaensche Hegira beginnet in den Jare als Mahomet sijn Religie uyt de drie Religien/als 't Jodendom/ Heydendom/en Christendom t'samen gesmedet/en daer Wetten van ghemaeckt heeft : ettelijcke houden het daer voor/ dat 't verloop voorvallen soude in het ses hondert en twintighste Jaer/ en doens het beginsel van de Hegira geweest zy.

Nu zijnder andere geweest die het daer voor houden dat de Hegira haer aenvangh heeft in den Jare als Mahumetes sijn eerste Heyrtocht ghedaen hadde/om voor sijn Religie te vechten/ 't welck is geschiet in den Jare der geboorte Christi ses hondert ses-en-dertigh: En Mahomet is het volgende Jaer daer nae/het veertighste sijns ouderdoms/ghestorven/ en soo men wilde den Hegira van dien Jaer aenvanghen/ soo warender noch ses-en-dertigh Jaren overigh. Onder dese drie opinien of meyningen is d'eerste de beste/en de waerheyt aldernaest. Of dan de naem Hegira selfs aenwijset/of die alsoo genaemt zy om de Heyrtocht die Mahumetis voorgenomen hadde om voor sijn Religie te strijden/ 't welck soo wy verstaen hebben in den Jare onser verlossinge ses hondert een-en-dertigh geschiet is : tzedert hebben de Africanen ghemeynlick het Jaer Hegira aenghevangen nae de geboorte Mahometis, soo dat is geschiet in den Jare vijf hondert een-en-tnegentigh : derhalven dewijle wy nu sien een ongheluck over het tweede ontstaet/ moeten wy besluyten dat het een eynde van de duysent Jaren zy geweest/in den Jare Christi duysent vijf hondert een-en-tnegentigh. Of nu wel d'ondergangh des Turckschen gebiedts niet soo haest voort gaet/ soo staet ons te ghelooven dat het evenwel sal verminderen en te gronde gaen/ ghelijckmen siet dat het alreede dapper in disreputatie en kleynachtinge gekomen is.

Naedien

Naedien dan het alſoo is/ dat Mahomet ſelfs het eynde ſijns Imperij/ dat is/ gebiedts/ heeft ghepropheteert/ ſoo betuyghen de Tartaren oock het ſelfde/ die ter tijdt als de Franſoyſen een Heyr-tocht in 't Heylighe Landt vooꝛnamen/ dooꝛ de Mahomets Pꝛophetie/ en ophitſingh des Koninghs van Armenien beweeght/ het Chꝛiſten geloove aennamen: en alſoo de tijt van de duyſent Jaren noch langhe niet ten eynde was/ verboerde haer de Duyvel/ en wierden dooꝛ de vꝛyheyt der Mahumetaenſche Wetten en geloofs/ tot den Alcoraen verboert.

Maer nu kan men lichtelijck de waerheyt erkennen dooꝛ de veelvoudige nederlage die ſy in Hungarien en Polen gheleden hebben. Tarcagnota meynt dat Mahumetes heeft Perſien inden Jare na Chꝛiſti ghebooꝛte ſes hondert en dertigh be-ooꝛloght/ maer 't is alſoo niet/ want de Perſiaen heeft ſijn regeeringe inden Jare Chꝛiſti ſes hondert en ſeven verlooren/ en kooꝛts hier naer heeft Mahometes het Koomſche Rijck de Pꝛovintie Syrien afgenomen: oock Jeruſalem met gewelt verovert.

Daer uyt te ſien is/ ſoo de Hegira haren aenvangh heeft inden Jare vijf hondert een-en-tnegentigh/ dat ſy haer eynde niet ghenomen heeft inden Jare duyſent vijf hondert een-en-tnegentigh/ ſo veel als de duyſent Jaer belanget: Maer als de duyſent Jaren haer beginſel nemen van den Jare Chꝛiſti ſes hondert een-en-twintigh/ ſoo moeten de duyſent Jaren inden Jare Chꝛiſti ſes hondert een-en-twintigh haer eynde nemen.

Vanght nu den Hegira, als andere willen/ inden Jare Chꝛiſti ſes hondert en ſeventhien aen/ ſoo ſal het eynde van de duyſent Jaren zijn inden Jare onſes Heeren Jeſu Chꝛiſti duyſent ſes hondert en ſeventhien: het zy nu ſoo het wil/ een yeder kan uyt de vooꝛgheſeyde ooꝛſaecken klaerlick afnemen/ dat de tijdt niet lange ſal weſen/ of het Mahumetis Vaticinium, dat is/ de Mahometaenſche Pꝛophetie/ ſal beginnen ten eynde te loopen: dies te meer/ alſoo men te deſer tijdt vele groote toeruſtinge tegens den Turck/ bꝛyſonder in Perſien/ maeckt: Soo iſt dat alle de Chꝛiſtenen de tijdt aenghewеſen is/ en behooꝛt dat ſy op dit wichtigh ſtuck letten/ en de minderingh van haren alghemeynen vyandt waer nemen/ ſoo niet/ ſoude het vervolgh der ſaken en Gods ſchickinge dooꝛ haer verlet werden/ van 't welcke ſy ſonder twijfel in ſware ſtraffe wegens hare verſuyminge vallen ſouden. De hope is dat ſy alle twiſt onder malkanderen ſullen ſtiffen/ en op haren Erf-vyant paſſen/ ſoo ſullen ſy uyttvoerders van Godes wille zijn: Tot het welcke de Heer ſijn ghenade gebe/ op dat alle de Kecht-geloovighe in een Schaep-ſtalle mogen eyndelijck vergadert werden.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Prophetie van de vermaerde en Hoogh-geleerde Heer Antonio Torquato van Ferrara in Italien, een voortreffelick Philosophus, Medicus en Astrologus: van welcke Prophetie, naedien de Hungaren haer daer over beroemen, de Turcken selfs daer naer in de Historien daer mentie af gemaeckt hebben. Sy is van den Autheur selfs over de hondert Jaren gestelt, als in sijn Boecken te sien is, en laestmael uyt de Latijnsche Tale in de Hooghduytsche gestelt.

MYne reeckeninghe wil ick stellen/dat ick tot de grouwelijcke bloetstortinge der Turcken kome. De Turcken sullen door haer langhduerige/wijde/breede/en grootmachtige Regeringe/ en haer onverbreeckelijcke Rijckdom/ soo overmachtigh trots en hooghmoedigh werden/ jae hare ghemoederen en staet soo verheffen/ dat sy soo vermeten sullen werden/dat sy God in den Hemel trotseren: Daer over sullen sy trachten over de gantsche Werelt te heerschen: geheel Assyrien en Egypten sullen sy met groote Veltslagen overvallen/en eyndelick verwinnen: Met d'Armeniers/Parthen/en Persianen sullen sy gestadigh Oorlogh voeren/ en sonder naelaten haer veel moeptens aen doen/haer dapper plaghen/altemet onder/ altemet bovee leggen.

Daer-en-boven als de Christenen tegens haer Oorloghe voeren/sal het veel bloets kosten/ en sullender vele in de strijden omkomen: Na eteliicke weynige woorden wort oock dat Jaer uytdruckelick daer by ghestelt/daer in de Christenen haer hebben te verbreughden/ alsoo sy haer begheeren en wenschen daer in krijgen sullen: Volget dies in sijne Schriften.

Eerstelick sullen sy de Venetianen veel ongemacks en schade doen/ naemaels sullen sy wederom goede Vrienden worden: De Turcken sullen Griecx Weysenburgh innemen en daer over heerschen: oock sullen sy dat Koninghrijck Rhodus overweldighen/ en onder haer heerschappije brenghen. De Moldauw/ Walachien/ Sevenbergen en Hungarijen sullen sy met veel slagen en bloetbergietens plagen/ ten laetsten sullen sy alle gewelt daer op doen: dan 't Koninghrijck van Hungarijen sullen sy jammerlick verscheuren: Ter selfder tijdt sullen sy dat Roomsche Rijck en Duytslant met gestadige en ghedurige Oorlogen aenvallen/en ten laetsten alle in der Christenen handen vallen/ en dit sal geschieden nae den Jare Christi duysent ses hondert en dertigh.

Dese Torquatus sept eenige dingen voor die geschieden sullen/ bestaende meest in ongevallen/ die hy schijnt te willen doen verhoeden/ en dat met oplettinghe die wel souden konnen geweert werden/soo de Christenen selfs onder malkanderen niet en twisten.

Al eer dese dingen geschieden/sullen de Turcken eerst in Apulien vallen/ sy sullen de Koninghrijcken van Sicilien/Vranckrijck/en Spangien met een Armade bespringen. Italien sullen sy quellen/en veel plaetsen aentreffen/en de Christenen een grooten schrick aenjagen: maer Christus sal ten

laetsten

laetſten der ſijnen gedenckten/ die aennemen/en haer wederom upt der noot helpen : daer toe ſal dienen haer boetvaerdigh in alles te ſtellen/en ſijnen Name met ſchuldige danckbaerheyt vereeren.

Die meer van deſe Prophetie luſt heeft om te weten/mach de ſelfde Anthoni Torquati Schriften en Boecken doorleſen/ hier ſal een yeder volle contentement bekomen. De goetgunſtige Leſer ſal dit kort verhael van de Turckſche ſtant ten beſten nemen/ en korts daer naer wat anders verwachten/dat door onſen druck V. L. mede-gedeylt ſal werden.

Regiſter van 't Boeck van den Oorſprongh Mahomets.

A.

Abrahams Maeght baert Iſmael. Fol. 1
Abraham van Mahomet geſien. 20
Abdalla Sultan in Egypten. 26
Abimilech Sultan in Egypten. 26
Accaros ingenomen. 30
Achmet Turckſche Keyſer. 75
Achmet geeft ſijn Dochter upt. 81
Aden by een Rebel ingenomen. 83
Amurat derde Turckſche Keyſer. 48
Amurat achtſte Turckſche Keyſer 49
Antiochien belegert. 29
Amurath Zelim 14 Turckſche Keyſer 51
Andreas Battori regeert Sevenbergen 67
Andreas Navi Rebel. 78
Andreas Gietzi Ambaſſadeur. 80
Andreas Gietzi valt in Clauſenburgh. 95
Armeneren Wetten. 45
Apulien van de Saracenen verwoeſtet. 28
Argonus Koningh der Tartaren. 40
Aſpalus derde Turckſche Koningh. 18

B.

Bajazet vierde Turckſche Keyſer. 48
Bajazet thiende Turckſche Keyſer. 49
Bayde der Tartaren Koningh. 41
Baſſa Mahomet Belzergi formeert een Leger. 79
Balthazar Battori gevangen. 58
Barbaroſſa treckt op. 32
Balduijn Koningh van Jeruſalem gevangen. 30
Belchiaroco thiende Turcſche Koningh. 29
Beganſel van de Mahometiſche Secte. 5
Booſe ſieckte quelt Mahomet. 13
Battori doorſchoten. 94
Bedrogh in d'Articulen tuſſchen den Keyſer en den Turck. 87
Botſkay banden Keyſer gebannen. 72
Botſkay accordeert met Moldavien en Walachien. 73
Botſkay ſterft in Hungarijen. 74
Bethlem Gabor heeft hulpe eer Turckē. 93
Bethlem Gabor Prince van Sevenbergen. 95

C.

Chiaux upt Polen komende onthalſt. 83
Chriſtenen verlepdet. 11
Chriſtus van Mahomet geſien. 20
Chriſtenen trecken nae 't Heyligh Lant. 32
Calabrien van de Saracenen verwoeſt. 26
Calyph Koningh der Saracenen. 23
Cargij Cham eerſte Koningh der Tartaren. 34
Caniſa van de Turcken verovert. 65
Caffano der Tartaren Koningh. 42
Carbanda Koningh der Tartaren. 43
Calpinus vijfde Turckſche Keyſer. 48
Coningh der Saracenen Ottoman. 23
Coningh Zolimus in Egypten. 25
Conſtantinopolen belegert. 27
Coningh Lodewijck in 't Heyligh Lant. 33
Conſtantijn vluchtet. 80
Cozdrius Sultan neemt Jeruſalem. 33
Carelſtadt Keſort geplondert. 92

D.

Duyve eet upt het Oore Mahomets. 15
Degritz tweede Turckſche Koningh. 26
Derde Saracenen Koningh Calyp. 25
Doot Mahomets. 28
Doloquijn geſlagen. 30
Dochter van Achmet trout. 81

Eynde

REGISTER.

E.

Eynde Mahomets. 21
Engel voert Mahomet. 20
Engel spreeckt met Mahomet. 21
Enur Facardijn Rebel in Zidon. 99
Euders Hertogh in Gasconien. 26

F.

Fabuleuse Insettingen Mahomets. 17
Ferdinand Eerts-Hertogh beleghert Canisa. 66
Forgatsch accordeert met de rebel Nagi. 78
Frederick Barbarossa na 't H. Lant. 32
Fundamenten der Wetten Mahomets. 19

G.

Gabriel Battori Vorst in Sevenbergen. 77
Gabriel Bethlem by de Turcken. 92
Gabriel Bethlem Vorst in Sevenbergē. 95
Georgianen Wetten. 47
Genua van de Saracenen ingenomen. 26
Geslacht Mahomets. 3
Geslacht der Turcken. 48
Godefridus Buljoneus geslagen. 29
Gran by de Turcken verovert. 73
Gront der Wetten Mahomets. 19

H.

Haly der Saracenen Koningh. 25
Haolon verovert Persien. 35
Heraclius ontseyt. 11
Hovaerdigheyt Mahomets. 9
Hertogh Mercure in Hungarien. 66
Hocata tweede Koningh der Tartaren. 34
Honorius Paus sent volck na Asien. 32
Hormisda geslagen. 24

I.

Jan Benner Sax drie Jaren gevangen. 89
Jeremias Waywode in Moldavien. 62
Insettingen Mahomets fabuleus. 17
Insettinge der Armeneren. 45

L.

Lango van de Christenen verwoest. 77
Lantsdagh tot Clausenburgh. 95
Leeringe Mahomets. 3
Leontius gevangen. 26
Lodewijck geslagē Coning int H. Lant. 33

M.

Mahomets geboort-plaets. 1
Mahomets leer-plaets. 3
Mahomet overspeelder. 8
Mahomet hoveerdigh. 9
Mahomets Crooninge. 11
Mahomet met de vallende sieckte. 13
Mahomet speelt listelick met de Duyve. 15
Met een Osse. 16
Mahomets Wetten. 16
Mahomets mirakelen. 18
Mahomets eynde. 21
Mahomets graf. 22
Martina doodet Constantz. 26
Magno Cham der Tartaren Koningh. 35
Mahomet 7 Turcksche Keyser. 49
Mahomet de groote/ de 9 Turcksche Keyser. 49
Mahomet Amurat/ de 14 Turcksche Keyser. 53
Mehua/Sultaen in Egypten. 25
Mammelucken Sultanen. 43
Matthias Keyser / Ghesanten aen den Turck. 78
Mechmet Bassa trout 's Keysers Dochter. 76
Mechmet Bassa geslagen. 99
Melecla de vierde Turcksche Koningh. 29
Moyses de seste Turcksche Keyser. 48
Mustapha de eerste reyse Turcksche Keyser. 106
Mustapha de tweede reyse Turcksche Keyser. 116

N.

Nagi Andreas/Rebel. 78
Nassuf Bassa/Vizir. 81
Nagi Andreas quelt Sevenbergen. 83
Nagi Andreas vermoort. 84
Negroni/Ambassaet by de Turcken. 88
Nicolaes Albasio aengenomen. 94

O.

Ontuchtigh leven Mahomets. 7
Overspel Mahomets. 8
Osse kent Mahomet. 16
Ottoman der Saracenen Koningh. 23
Ottoman Turcksche Keyser. 48
Octavius Arragon slaet den Turck. 99
Osman Turcksche Keyser. 106
Osman wil nae Mecha. 113
Osman omgebracht vande Turcken. 116
Oorloge tusschen de Turcken en Koningen van Jerusalem. 30
Oorlogen der Turcken en Tartaren. 34
Orchanes de tweede Turcksche Keyser. 48

P.

Pappa vande Christenen verovert. 64
Persien de vrede vanden Turck ontseyt. 107
Persische Ambassadeur siet het geleyde van des Keysers Dochter / voor Nassuf Bassa. 81
Persische Koningh Sophi genaemt. 73
Poolsche Ambassaet tot Constantinopolen. 79
Persien en de Turcken in Oorloge. 81
Poliski gekapt in stucken. 80
Philips Koningh van Vranckrijck nae 't Heylige Landt. 32
Propheet Mahomet met de vallende sieckte gequelt. 13

Propheet

REGISTER.

Pzopheet Mahomet gekroont. 11
Pzopheet Mahomets hovaerdije. 9
Pzopheet Mahomets oberspel. 8
Pzophete Mahomets practijcken. 14
Pzophetie van Keyser Osmans doot. 119

Q.

Quellingen des Pzopheets Mahomets. 13
Questie van Stephanus Botskay teghens sijne Onderdanen. 74

R.

Ragait der Tartaren Koningh. 40
Rebel Gazij vluchtet. 84
Rhodus ingenomen. 26
Richart C. van Engelant in't H. Lant. 32
Ridders in Egypten geslagen. 33
Romen verovert van de Saracenen. 27
Rijcxdagh tot Regensburgh. 83

S.

Saladinus victorieus. 31
Saxen Ingesetenen van Sevenbergen. 89
Saxen in Sevenbergen van Batthori gequelt. 90
Saxen soecken hulp aen den Keyser. 91
Schoolmeester Mahomets. 3
Scheuringe onder de Saracenen. 25
Sadock eerste Turcksche Keyser. 28
Schender Bassa stelt Bethlem Gabor in Sevenbergen. 93
Secte Mahomets beginsel. 5
Schorat van de Turcken overvallen. 91
Selim in Egypten. 25
Seliman Sultaen. 26
Selimus elffte Turcksche Keyser. 49
Seliman twaelffte Turcksche Keyser. 49
Selimus derthienste Turcksche Keyser. 50
Schat in Constantinopolen gevzacht. 81
Sophi Persische Koningh. 43
Smadelicke doodt Mahomets. 21
Sigismond Batthori Vorst in Sevenbergen. 55
Strigomen of Gran by den Turck verovert. 73

T.

Teeckenen in Grieckenlant. 6
T'geboelen Mahomets van Chzistus. 16
Theobaldus verovert Syrien. 33
Tongobor der Tartaren Koningh. 36
Trozi bzenght de thiende man inde wapenen. 92
Transilvanien wil van de Turck ontslagen zijn. 53
Turcksche Keysers Dochter trout. 75
Turcken overrompelen Sarach. 28
Turcken plonderen Hungarien. 82
Turck wil Sevenbergen regeeren. 89
Turcken en Keyserschen upt Sevenbergen. 98
Turcksche Chiaux tot Lints. 101
Turcksche Keyser treckt upt Polen. 112
Twist in Sevenbergen. 86
Tyrannije Batthori. 89

V.

Vermetelheyt Mahomets. 9
Vallende sieckte quelt Mahomet. 13
Valscheyt der Wetten Mahomets. 16
Vzede der Chzistenen met den Turck. 74
Verbondt der Turcken met de Chzistenen. 104

W.

Wetten Mahomets valsch. 16
Wonderlicke daden Mahomets. 18
Wetten der Armeneren. 45
Wetten der Geozgianen. 47
Wanden van het Turcksche Keysers Hoff met bloet bespzenght. 119

Z.

Zaracenen in Cozsicen en Sardinien. 27
Zaracenen Koningh Ottoman. 23
Zaraceneren daden. 25
Zaracenen veroberen Romen. 26
Zelyman Turcksche Keyser. 27
Zaracenen oneenigh. 28
Zaladinus victorieus. 31
Zadoc eerste Turcksche Koningh. 28
Zelymus elfde Turcksche Koningh. 49
Zevenbergsche Gesanten soecken hulp aen den Keyser. 91
Zoliskensky trou. 81
Zophi Persische Koningh. 43

EYNDE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
232 M 24 [2]